

نیم سال راه اندازی کرده که با احتساب پایان نامه به سه سال خواهد رسید. این مرکز از میان طلاب سطح سه پایه های ۹ و ۱۰، دانش پژوه می پذیرد.

دفتر تبلیغات اسلامی خراسان رضوی، پیش از این نیز با ۱۷ رشته تخصصی، فعالیت گسترده ای را تحت عنوان جنبش علمی حوزه آغاز کرده بود. اما از سال ۱۳۹۰، این سه رشته تخصصی به عنوان رشته های تخصصی سطح سه حوزه علمیه خراسان رسمیت یافت که اولین ورودی های رسمی آن، در حال فراغت از تحصیل هستند و در سال جاری نیز چهار رشته تخصصی کلام جدید، فلسفه اسلامی، کلام مقارن و کلام بین ادیان نیز به این تعداد اضافه شده است.

کارشناسان این مرکز، مزایای این دوره های آموزشی را شامل بهر مندی از استادان توانمند حوزه و دانشگاه، برنامه درسی جامع، محتوای آموزشی کاربردی و متون درسی پیش رو، پرورش تفکر و تجربه عملی پژوهش و تحقیق و ارائه افق های علمی نوین و مورد نیاز، مدرک رسمی سطح سه حوزه علمیه خراسان (با ارزش علمی و استخدامی کارشناسی ارشد) می دانند.

فقه مقارن: دفتر تبلیغات خراسان، اولین رشته تخصصی فقه مقارن در حوزه های علمیه را در سال ۱۳۸۳ به ابتکار گروه آموزشی فقه و مبانی اجتهاد این مرکز راه اندازی کرده که تا سال ۱۳۸۹، ۱۴ نفر دانش موخته داشته است. این رشته که با هدف پرورش کارشناسان و مدافعان فقه اهل بیت علیهم السلام در عرصه مذاهب اسلامی و توسعه ظرفیت های علمی حوزه تأسیس شده، در سال ۱۳۹۰ به رسمیت شناخته شده است. طی سال گذشته، ۱۱ دانش پژوه این رشته، مداخل و اصول فقه مقارن، فقه و اصول تخصصی، جوامع رجالی شیعه، متون

عربی معاصر، روش ها و گرایش های تفسیری، کلیات علم حقوق، متون تخصصی عربی معاصر و آشنایی با زبان انگلیسی را گذراندند.

تفسیر و علوم قرآنی: این رشته در سال ۱۳۸۰ طراحی شده و پس از یک دوره آزمایشی، در سال ۱۳۸۵ و در قالب جنبش علمی حوزه سه دوره را پشت سر گذاشت. سال گذشته ۱۵ دانش پژوه این رشته سرفصل های ادبیات قرآنی، اصول و قواعد تفسیر قرآن، فقه و اصول تخصصی، تفسیر تخصصی و غیره را تحصیل کردند.

علوم و معارف حدیث: در سال تحصیلی گذشته ۹ نفر در این رشته فعالیت داشته

و با سبک شناسی حدیث عامه، فلسفه علوم حدیث، فقه و اصول تخصصی، روش تحقیق و غیره آشنا شدند.

مؤسسه تخصصی امام سجاد

این مؤسسه با هدف پوشش کاستی برنامه های قرآنی و حدیثی در حوزه علمیه، در سال ۱۳۸۲ به وجود آمد و یک سال بعد به صورت رسمی افتتاح شد. اما رشته های مصوب این مرکز نیز از سال ۱۳۸۹ رسمیت یافته و در دو رشته تخصصی رسمی «علوم و معارف قرآن» و «علوم و معارف حدیث»، از میان طلاب فارغ التحصیل سطح یک دانش پژوه می پذیرد.

رشته های تخصصی در حوزه علمیه قم

از شکل گیری رشته های تخصصی در حوزه علمیه قم، بیش از ۲۰ سال می گذرد و طی سال های گذشته، رشته ها و گرایش ها متعددی در مراکز حوزوی تابعه در شهر های مختلف ایجاد شده است. تا جایی که امروز در سطح دو با ۷ رشته تخصصی تاریخ اسلام، تبلیغ، تفسیر و علوم قرآن، حقوق و قضای اسلامی، علوم حدیث، فلسفه اسلامی و کلام اسلامی و در سطح سه با ۲۲ رشته به فعالیت مشغول است؛ اخلاق اسلامی، امامت، تاریخ اهل بیت (ع)، تاریخ تشیع، تبلیغ با گرایش حج، تبلیغ، تفسیر و علوم قرآن، حقوق و قضای اسلامی؛ با گرایش های حقوق خصوصی و حقوق جزا و جرم شناسی، مدرسی ادبیات عربی، مدرسی علوم عقلی، مدرسی فقه و اصول، شیعه شناسی، علوم حدیث، فلسفه اسلامی، کلام اسلامی با گرایش تطبیقی، وهابیت و مهدویت، مذاهب اسلامی، مطالعات اسلامی به زبان انگلیسی و اسپانیایی و نهج البلاغه.

پذیرش داوطلبان با سن حداکثر ۳۰ و ۳۴ سال برای سطوح دو و سه انجام می شود تا با داشتن گواهی علمی سطح یک برای شرکت در سطح دو و گواهی علمی سطح دو برای شرکت در سطح سه، بتوانند در آزمون پذیرش متمرکز این رشته ها در شهر های قم، تهران، اصفهان، تبریز، شیراز، اهواز، کرج، بابل و بناب شرکت کنند.

شانزده مرکز تخصصی حوزوی در شهر های قم، تهران، اصفهان، شیراز، اهواز، بابل و بناب، با ظرفیت پذیرش ۱۰۶۵ نفر در سال جاری، آموزش دانش پژوهان رشته های تخصصی سطح دو را بر عهده دارند. ظرفیت پذیرش ۴۶ مرکز تخصصی حوزوی سطح سه نیز در شهر های قم، اصفهان، تهران، اهواز، آمل، تبریز و کرج در سال جاری، حدود ۱۴۰۰ نفر بوده است. این در حالی است که ظرفیت پذیرش سطوح دو و سه در سال گذشته، به ترتیب ۴۲۰ و ۸۴۰ نفر بوده است که رشد قابل توجهی را نشان می دهد.

هم اکنون ۳۰ نفر از طلاب در مؤسسه تخصصی امام سجاد (ع) مشغول به تحصیل هستند و تحصیل ۱۲ نفر از ورودی های اولیه نیز در سال جاری به پایان خواهد رسید.

در رشته علوم و معارف قرآن که به صورت پیوسته در مقطع دو و سه حوزه برگزار می شود، ۳۰ عنوان درسی در موضوعاتی چون مفردات قرآن، مبانی و نقد ترجمه قرآن، گرایش های تفسیری، تفسیر تخصصی، معارف قرآن، اعراب القرآن، پژوهش های قرآنی معاصر، قرآن و عهدین، اصول و قواعد تفسیر، قرآن پژوهی، قرآن و ادعیه، متون تخصصی عربی معاصر و زبان تخصصی تدریس خواهد شد.

دانش پژوهان این مؤسسه در رشته علوم و معارف حدیث نیز ۳۸ عنوان درسی را در موضوعاتی مانند فلسفه و تاریخ علوم حدیث، سبک شناسی جوامع حدیثی، فقه الحدیث، رجال الحدیث، جوامع رجالی، رجال تطبیقی، غریب الحدیث، علل الحدیث، مختلف الحدیث، مکاتب حدیثی، حدیث پژوهی خاورشناسان، آشنایی با ادعیه و زیارات، علوم قرآنی در روایات، حدیث پژوهی، زبان تخصصی و متون عربی معاصر خواهند گذراند.

مدرسه تخصصی امیرالمؤمنین (ع) ابرجد

این مرکز یکی از رویش های جدید در عرصه گرایش های تخصصی است که سال گذشته به عنوان اولین مرکز تخصصی در شهرستان های خراسان تأسیس شد. این گام را می توان آغازی بر تحقق منویات رهبری انقلاب مبنی بر فعال سازی حوزه های علمیه شهرستان ها و جلوگیری از مهاجرت اجباری طلاب سطوح عالی به مراکز حوزوی بزرگ دانست.

مدرسه تخصصی امیرالمؤمنین (ع) در اولین سال با گزینش از میان طلاب پایه ششم شهرستان های خراسان جنوبی، فعالیت خود را در گرایش کلام اسلامی آغاز کرده که در سال دوم با استقبال دو برابری نسبت به سال گذشته مواجه شده است. دانش پژوهان این رشته، دروسی نظیر تاریخ فلسفه، منطق، انسان شناسی، شبهه شناسی، فلسفه اخلاق، فلسفه سیاسی اسلام، آشنایی با فرق و مذاهب، کلام یهود و مسیحیت، کلام اسلامی، آشنایی با ادیان، معرفت شناسی و دین شناسی را خواهند گذراند.

کارشناسان این مرکز معتقدند که دانش آموختگان این دوره ها در یکی از مهارت های مدیریت، تدریس، تبلیغ و تحقیق خواهند شد. رشته تخصصی علوم و معارف قرآن نیز به تازگی در این مرکز تدریس می شود.

